

ทุกข์-สุขของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาครอบครัว:

การศึกษาเชิงคุณภาพในบริบทสังคมวัฒนธรรมภาคเหนือประเทศไทย

The Suffering-Happiness of the Elderly who depend on Families: A Qualitative Study in Northern Socio-Cultural Context of Thailand

Corresponding author E-mail: Budsarinp@kkumail.com
(Received: May 20, 2019; Revised: November 1, 2019;
Accepted: November 6, 2019)

ถวัลย์ เนียมทรัพย์ (Thawan Nieamsup)¹

บุศรินทร์ ผดุง (Budsarin Padwang)²

ดารุณี จงอุดมการณ์ (Darunee Jongudomkarn)³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายทุกข์-สุขของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาครอบครัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทุกข์-สุขของผู้สูงอายุตามบริบทสังคมวัฒนธรรม ด้วยวิธีวิจัยชาติพันธุ์วรรณาแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาครอบครัวและมีประสบการณ์ในการดูแลสมาชิกเจ็บป่วยเรื้อรังในครอบครัวจำนวน 27 คน ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย วิเคราะห์การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต การสนทนากลุ่ม การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และบันทึกภาคสนาม ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ทำการตรวจสอบแบบสามเส้า ยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผลการศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ 1) ทุกข์-สุขของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาครอบครัว และ 2) ปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับทุกข์-สุขของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาครอบครัว ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานต่อสหวิชาชีพในการออกแบบพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัยแบบองค์รวมต่อไป

คำสำคัญ: ทุกข์-สุขผู้สูงอายุ, ภาวะพึ่งพา, ครอบครัว, การวิจัยเชิงคุณภาพ

1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Asst Prof. Dr. Faculty of Social Sciences Kasetsart University

2 นักศึกษาปริญญาเอก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Faculty of Nursing, Khon Kaen University

3 ศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Prof. Dr. Faculty of Nursing, Khon Kaen University

อีเมล: Budsarinp@kkumail.com
E-mail: Budsarinp@kkumail.com

ผลของการใช้รูปแบบการสอบ OSCE ประเมินทักษะปฏิบัติการพยาบาล การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

จันทร์จิรา ยานะชัย*, กรรณิการ์ กองบุญเกิด**, พรรณี ไพศาลทักษิณ*

(วันรับบทความ: 8 เมษายน 2563, วันแก้ไขบทความ 15 พฤษภาคม 2563, วันตอบรับบทความ: 29 พฤษภาคม 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบของการสอบด้วย OSCE ในการประเมินสมรรถนะนักศึกษา ด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาล การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ ประชากรเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 จำนวน 165 คน เครื่องมือวิจัย มี 4 ชุดคือ 1) ชุดข้อสอบที่เป็นโจทย์สถานการณ์จำลอง จำนวน 4 สถานการณ์ 2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติการพยาบาล 3) แบบประเมินการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจของนักศึกษา 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการสอบ OSCE วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสอบ OSCE สามารถประเมินทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจของนักศึกษา 1) ทักษะปฏิบัติการพยาบาล ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.19$) โดยทักษะการปฏิบัติการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และเอื้ออาทรมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.17$) รองลงมาคือทักษะการใช้กระบวนการพยาบาลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.37$) และค่าเฉลี่ยของทักษะปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.60$, $\sigma = 0.31$) ตามลำดับ ส่วนการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.55$) โดยการตัดสินใจแก้ไขเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.66$)

ข้อเสนอแนะ: การใช้รูปแบบการสอบ OSCE เป็นวิธีการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้ใช้รูปแบบการสอบ OSCE ทุกรายวิชาภาคปฏิบัติของหมวดวิชาชีพทางการพยาบาล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา

คำสำคัญ: รูปแบบการสอบ OSCE, ทักษะปฏิบัติการพยาบาล, การคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจ

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลนครลำปาง

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลนครลำปาง

การศึกษาปัญหา ความต้องการ และพฤติกรรมการดูแลตนเองของ สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นในจังหวัดลำปาง

รุ่งกาญจน์ วุฒิ,* ปานจันทร์ อิ่มหนำ,* ภาณุมาศ คุณยศยิ่ง,* ปาริชาติ ตูลาพันธุ์*
ปวีณา สุรินทร์ประทีป,** กนกกร ปัญญาโส***

(วันรับบทความ : 12 พฤษภาคม 2563, วันแก้ไขบทความ : 28 กรกฎาคม 2563, วันตอบรับบทความ : 1 ตุลาคม 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และพฤติกรรมการดูแลตนเองของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น ประชากรเป็นสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นอายุน้อยกว่า 20 ปี ที่มาฝากครรภ์ ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเลือกตามพื้นที่แบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามเขตอำเภอ 13 อำเภอ ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม 2561 ได้จำนวน 152 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ได้หาความเที่ยงตรง (IOC) ได้ค่าอยู่ในช่วง 0.67-1.00 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.72 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไคสแควร์ (χ^2)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาและความต้องการของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นพบมีปัญหาด้านร่างกายอยู่ในระดับสูงสุดคือเคย/มีอาการปัสสาวะบ่อย ปัญหาด้านเศรษฐกิจพบมากที่สุดคือ มีความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายมากขึ้น ปัญหาด้านสังคมพบมากที่สุดคือรู้สึกอายที่ตั้งครรภ์ ระดับของปัญหาด้านอารมณ์ จิตใจ จิตสังคม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยความต้องการโดยรวมอยู่ระดับสูง 2) พฤติกรรมการดูแลตนเองของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นในจังหวัดลำปาง พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับดี 3) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มที่มีความพร้อมในการตั้งครรภ์กับกลุ่มที่ไม่มีความพร้อมในการตั้งครรภ์ พบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมของกลุ่มที่มีความพร้อมในการตั้งครรภ์อยู่ในระดับดี ขณะที่กลุ่มที่ไม่พร้อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.02$, $\chi^2 = 7.55$)

ข้อเสนอแนะ: การศึกษาครั้งนี้พบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านความรับผิดชอบในการดูแลตนเองของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นสูงสุดทั้งสองกลุ่ม จึงเป็นข้อมูลที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมด้านนี้ได้ รวมทั้งนำไปพัฒนารูปแบบการดูแลที่มีความเฉพาะกับสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นเพื่อให้การดูแลได้ตรงกับผู้รับบริการอย่างชัดเจนต่อไป

คำสำคัญ: สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น; ปัญหา; ความต้องการ; พฤติกรรมการดูแลตนเอง

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง

*** พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง

รูปแบบการบูรณาการพันธกิจ ผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตและศักยภาพชุมชน ในการรองรับสังคมสูงวัย Integrated Mission Model through Transformative Learning to Develop the Competency of Graduates and the Potential of Community for Supporting the Aging Society

วาสนา มั่งคั่ง^{1*}, ศรีประไพ อินทร์ชัยเทพ¹, วิภา เอี่ยมสำอาง จารามิลโล¹ วณิดา อินทรธาดา¹
และ พรรณี ไพศาลทักษิณ¹

Wasana Mangkhang^{1*}, Sriprapai Inthaithep¹, Wipa Iamsumang Jaramillo¹, Wanida Intaracha¹
and Pannee Paisarntuksin¹

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง^{1*}
Boromrajonani College of Nursing, Nakorn Lampang^{1*}

(Received: June 30, 2020; Revised: September 08, 2020; Accepted: October 05, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สมรรถนะบัณฑิตพยาบาลและศักยภาพของชุมชน ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 2) พัฒนารูปแบบการบูรณาการพันธกิจผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง และ 3) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะบัณฑิตพยาบาล และศักยภาพชุมชนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบ ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ และทดลอง ใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 208 คน อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ และอนามัยชุมชน จำนวน 23 คน และ ผู้สูงอายุในหมู่บ้านแม่ก่ง จำนวน 144 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะบัณฑิต แบบประเมินการ จัดการสุขภาพตนเอง และแบบประเมินคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟ่าของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ .92, .91, .88, .79 และ .86 ตามลำดับ และแนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะบัณฑิตพยาบาลในปีการศึกษา 2560 ด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการ จัดการสุขภาพชุมชนและการดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ อยู่ในระดับดี ส่วนชุมชนยังไม่มีระบบการบริหาร จัดการผู้สูงอายุที่ชัดเจน และพบปัญหาสุขภาพจากความเสื่อมตามวัยและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการบูรณาการการเรียนการสอน การบริการวิชาการแก่ชุมชน และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การพัฒนา สมรรถนะบัณฑิต ศักยภาพของผู้สูงอายุในการจัดการสุขภาพตนเอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิด ของรูปแบบ เป้าหมายของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบ

3. ผลลัพธ์ของการใช้รูปแบบพบว่า สมรรถนะบัณฑิตในปีการศึกษา 2561 ในด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ด้าน การดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และด้านการจัดการสุขภาพชุมชนอยู่ในระดับดี ($M=3.96$, $SD=0.46$, $M=4.20$, $SD=0.39$ และ $M=4.17$, $SD=0.41$ ตามลำดับ) ผู้สูงอายุในชุมชนมีความสามารถในการจัดการสุขภาพตนเองของ ผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี ($M=2.65$, $SD=0.13$) และคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 42.36 ส่วนชุมชนมี ระบบบริหารจัดการด้านผู้สูงอายุที่ดำเนินการโดยชุมชน และได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์วิจัยชุมชนในปี 2563

การนำแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมาใช้ในกระบวนการบูรณาการพันธกิจของวิทยาลัย สามารถพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตและศักยภาพชุมชนได้ จึงควรนำไปขยายผลในการพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตและ ศักยภาพของชุมชนในด้านอื่นที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: การบูรณาการพันธกิจ, การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง, สมรรถนะบัณฑิต, สังคมสูงวัย

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: inthaithep@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 086-6587778)